

Comentari de text / Una qüestió filosòfica.

L'AMISTAT ÉS LA FORMA PRIVILEGIADA DE CONÈIXER ELS ALTRES?

Per comentar aquesta qüestió convindria:

1) Analitzar el vocabulari.

Amistat: és un concepte que pot ser entès en un sentit molt ampli (la simpatia en general), o que es pot diferenciar d'altres sentiments com l'amor, la tendresa, etc.

Privilegiada: l'amistat fa dels amics unes persones privilegiades, unes persones a les quals donem preferència respecte a totes les altres quan hem de triar. Precisament per això cal tenir també un coneixement privilegiat dels amics i no fer-nos amics de qualsevol sinó d'aquells que podem valorar alguna qualitat significativa.

Coneixement: és, al mateix temps, una trobada ("coneixem en Pere") i un estudi, una recerca d'informació objectiva que ens permet entendre les coses. En l'amistat coexistent aquestes dos elements: coneixement i sentiment.

2) Desenvolupar el tema.

En aquest tema implícitament hi ha una paradoxa: d'una banda l'amistat és un vincle afectiu, un sentiment, un estat emocional; en canvi el coneixement és una activitat intel·lectual i la condició prèvia de l'acció racional. Intuïtivament sembla que no podem ser objectius quan ens referim a la gent que estimem; l'amistat i l'amor ens tornen cecs o, com a mínim, complaents envers la gent que estimem. Un judici sobre els nostres amics mai pot ser objectiu.

Però si aprofundim una mica, tot coneixement suposa una capacitat d'obertura i d'interès no només per idees, persones o fets en abstracte, sinó per les coses i per les persones concretes i particulars. Volem conèixer el que estimem i tenim simpatia (no tan sols interès) pel coneixement.

Per poder respondre la pregunta caldria preguntar-nos si l'amistat actua com una superfície que deforma el coneixement que tenim sobre els altres, perquè posa l'accent en allò positiu i en n'ofereix una imatge confiada i optimista; o si, per contra, l'amistat és una manera

privilegiada de coneixement, que ens forneix informació suplementària sobre algú. Tenir amistat amb algú implica conèixer-lo d'una manera privilegiada.

3) Analitzar sintèticament les diverses teories sobre l'amistat.

Aristòtil diferencia la "homonoia" (la concòrdia, el consens, la identitat de punts de vista) que vincula entre ells tots els ciutadans d'una República ben constituïda de la "philia" que sempre és una relació amb algú en particular). Ètica a Nicòmac VIII 3,1156 a 16.

L'amistat és, al mateix temps, una consideració de la singularitat individual de l'amic ("perquè era ell, perquè era jo"), com deia Montaigne de La Boétie, i una forma de parentesc especial perquè no prové de la vida familiar sinó que és triat lliurement. Assaigs Llibre I, cap. XXVIII.

Tenir un amic ens permet també conèixer-nos a nosaltres mateixos a través dels altres. Per això l'amistat és un sentiment igualitari que es nodreix de respecte recíproc – i Aristòtil deia que un amo només podia tenir amista envers un esclau si el considerava com a home i no en tant que esclau. E. N. VIII 9,1159, a. Hi ha, doncs, un sentiment de fraternitat (de familiaritat lliurement triada) en tota relació d'amistat.

Un amic no és un objecte de coneixement com els altres. Com deia Wilhelm Dilthey: "Expliquem la natura; comprenem la vida psíquica". Explicar un fenomen significa dividir-lo en parts, analitzar les seves causes i el seu funcionament i preveure'n les seves conseqüències. Comprendre és una mica més difícil. Només es pot comprendre des de l'interior mateix de les coses. Un gest humà o una relació humana és força més complicada que un fenomen físic, perquè cal ressituar-lo globalment en una vida viscuda.

Per conèixer algú altre cal posar-se al seu lloc, entrar en la seva manera de pensar i de comprendre la vida, etc. Possiblement només podem conèixer interiorment la gent que se'ns assembla. Per això l'amistat crea una mena de parentesc espiritual complicat d'explicar; una mena de fusió de les ànimes com la que explica Montaigne quan escriu que ell i La Boétie eren amics "perquè era ell i perquè era jo" (Assaigs, Llibre I, cap XXVIII). Però aquests moments perfectes de l'amistat són, de fet, excepcionals. Si el semblant estima el semblant, el diferent se li torna inevitablement estranger. Triar els meus amics implica també prejutjar i excloure els qui no en són. L'amistat es teixeix a còpia de complicitats, de plans en comú, etc. Quan això manca, l'amistat es va deixant fins esvair-se. Per això és tan difícil que hi hagin amics per a tota la vida; i com ironitzava Kant (ell atribuïa la frase falsament a Aristòtil), de vegades descobrim que: "ah, benvolguts amics; no hi ha pas amics!". Per a Kant l'amistat era "tan rara com un cigne negre", precisament perquè es tracta d'un ideal que difícilment es pot realitzar en el món real on sovint ens sentim sols i mancats d'ajut.

4) Resumir la nostra opinió en un paràgraf sintètic.

Podem dir que l'amistat ens situa en una situació emocional complexa; l'amistat ens permet conèixer els altres d'una manera profunda. Però, sobretot, ens permet conèixer-nos nosaltres mateixos. La mena d'amics que tenim mostra d'una manera privilegiada la classe de persones que som, els nostres interessos, els nostres desigs i les nostres pors. Per això triar els nostres amics és una qüestió molt més difícil del que sembla.

Imatge: *Les Noces Aldobrandines* (fris de l'època d'August; Biblioteca del Vaticà.) Representa la boda de Tetis i Peleu; o segons altres, la de Bacus i Cora.